

Indsatsplan for bekæmpelse af kæmpebjørneklo i Lemvig Kommune 2017-2022

Lemvig Kommune

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Generelt om kæmpebjørneklo	4
Formål	4
Indsatsområde	4
Lovgivning omkring bekæmpelse af kæmpebjørneklo	4
Tidsfrister for bekæmpelse	5
Tilsyn med og påbud om bekæmpelse af kæmpebjørneklo	5
Metoder til bekæmpelse	6
Manuelle og mekaniske metoder	6
Rødstikning/opgravning	6
Slåning	6
Skærmafkapning	7
Afgræsning	7
Kemisk bekæmpelse	7
Evalueringsmetoder	8

Indledning

Kæmpebjørneklo er kendt for sine flotte blomsterskærme, og er da også blevet anvendt som prydblade i mange haver og parker, efter at den i 1800-tallet blev indført i landet fra Kaukasus. Dog er spredningen af Kæmpebjørneklo inden for de sidste årtier blevet så voldsom, at planten for alvor har etableret sig og blevet en trussel i den danske natur. Plantens spredning til naturområder og åbne arealer er blevet et stigende problem, idet den er så aggressiv, at den fortrænger den oprindelige vegetation og dermed levesteder for mange insekter og dyr.

Dertil kommer, at plantens saft er giftig og kan give et voldsomt udslæt på mennesker, der kommer i kontakt med planten, og udbredelse af kæmpebjørneklo i rekreative områder medfører, at disse områder bliver utilgængelige for mennesker.

Kæmpebjørneklo findes stort set på alle naturtyper. Især ses den langs vandløb og veje, ved søer og moser samt på skrænter og gamle pladser for haveaffald. Den naturlige spredning er særlig effektiv langs vandløb, hvor frø kan transporteres flere kilometer med strømmen. Invasion af bjørneklo langs vandløb kan endvidere resultere i, at brinkerne bliver mere udsat for erosion i vinterhalvåret, da bjørneklo visner ned efter blomstring, og den oprindelige vegetation er udkonkurreret, og jorden står derfor bar.

Kæmpebjørneklo har i mange år været bekæmpet på de fleste offentlige arealer i Lemvig Kommune, dog uden at planten helt er udryddet. Der er stadig problemer med udbredelsen af planten, bl.a. fordi ikke alle private grundejere bekæmper planten på deres jord. Da hver plante sætter mange tusinde frø - der kan overleve i op til 10 år i jorden - har den hurtigt bredt sig fra disse områder til omkringliggende arealer og langs vandløb.

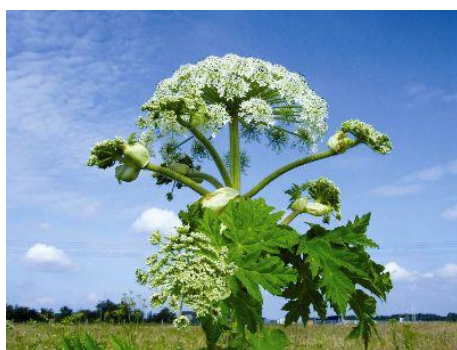
Det er derfor nødvendigt at opretholde en koordineret og kontinuerlig bekæmpelse af kæmpebjørneklo og således søge at kontrollere udbredelsen. Hvis vi ikke holder plantens spredning under kontrol, vil mange af kommunens naturområder miste deres værdi for de, som bor og færdes i områderne.

En vedtaget offentliggjort indsatsplan forpligter både offentlige og private grundejere til at bekæmpe bjørneklo på dens voksesteder. Hvis alle gør en målrettet indsats, kan vi bibeholde kontrol med plantens udbredelse.

Generelt om kæmpebjørneklo

Kæmpebjørneklo blev indført i Europa som prydblade i midten af 1800-tallet. Planten kan blive 3-4 meter høj og er blandt de største urter i Europa. Op gennem 1900-tallet har den koloniseret store områder og efterhånden fortrængt den oprindelige vegetation mange steder.

Planten indeholder en giftig plantesaft, som kan være sundhedsskadelig for mennesker at komme i berøring med.

Bjørnekloplanten spirer frem allerede i marts eller april måned og kan leve i flere år, inden den dør efter første frøspredning. En stor plante kan sætte ca. 50.000 frø, som kan overleve i op til 10 år. Hvis der ikke sættes ind i tide, kan bestanden hurtigt vokse sig stor.

Frøene spredes på mange måder hos kæmpebjørneklo - nogle naturligt, andre betinget af mennesket.

Da planten ofte vokser langs vandløb, flyder frøene i stort antal over lange afstande til nye lokaliteter. Mange af menneskets aktiviteter fremmer endvidere spredningen af bjørneklo, og alt i alt kan det konstateres, at kæmpebjørneklo har en særdeles god tilpasningsevne til den danske natur. Det er derfor vigtigt, at man på lokalt plan gør en fælles aktiv indsats for at standse plantens udbredelse, så den ikke forårsager en tilbagegang af artsdiversiteten og skaber ændringer i de lokale økosystemer.

Formål

Formålet med indsatsplanen er at udrydde kæmpebjørneklo i Lemvig Kommune. Det betyder, at kæmpebjørneklo i kommunen ikke må sprede frø, og at planten på sigt søges udryddet.

Indsatsområde

Denne indsatsplan gælder for hele Lemvig Kommune - både offentlige og private arealer. Hermed er alle Kommunens grundejere forpligtiget til at bekæmpe kæmpebjørneklo på egne arealer.

Fra indsatsplanen undtages dog særligt vanskeligt tilgængelige arealer, hvor indsatsen er ude af proportioner i forhold til den forventede effekt.

Det er vigtigt, at planten bekæmpes på steder med mange planter, men det er også vigtigt, at bekæmpe den enkeltstående plante, da den meget hurtigt vil kunne blive til mange planter.

Indsatsplanen gælder i perioden 2017 til 2022.

Lovgivning omkring bekæmpelse af kæmpebjørneklo

I henhold til bekendtgørelse nr. 871 af 27. juni 2016 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo kan kommuner med en vedtaget og offentliggjort ind-

satsplan, pålægge ejere eller brugere af arealer, hvor der findes kæmpebjørneklo, at bekæmpe planten i overensstemmelse med indsatsplanen.

Hvis indsatsplanens bestemmelser om bekæmpelse ikke overholdes, kan kommunen påbyde den pågældende ejer at foretage bekæmpelsen. Hvis påbudet ikke efterkommes, kan kommunen foretage bekæmpelsen, og ejeren kan straffes med bøde.

Indsatsplanen er udarbejdet med hjemmel i Lov om drift af landbrugsjorder jf. lovbekendtgørelse nr. 191 af 12. marts 2009 og efterfølgende bekendtgørelse nr. 871 af 27. juni 2016 om bekæmpelse af kæmpebjørneklo.

Hvis lovgrundlaget for indsatsplanen ændres, kan planen til enhver tid justeres.

Tidsfrister for bekæmpelse

Bekæmpelsen skal gentages og kontrolleres flere gange i løbet af en sæson.

Valg af bekæmpelsesmetode afhænger af bestandens størrelse (se senere).

Bekæmpelse er foretaget effektivt, når ingen planter af kæmpebjørneklo får mulighed for at udvikle og sprede frø det pågældende år.

Der er derfor fastsat følgende minimumsfrister for bekæmpelse:

bekæmpelse – inden 1. juni

bekæmpelse – inden 15. august

Tilsyn med og påbud om bekæmpelse af kæmpebjørneklo

Lemvig Kommune har til enhver tid, mod forevisning af behørig legitimation, adgang til arealer omfattet af indsatsplanen.

Efter første bekæmpelse kan Lemvig Kommune føre tilsyn én til flere gange i vækstsæsonen for at sikre, at der ikke er planter, der sætter frø.

Hvis bekæmpelsen ikke foretages, kan Lemvig Kommune udstede et påbud om, at bekæmpelsen skal foretages inden for 14 dage fra påbuddets modtagelse.

Efterkommes påbuddet ikke, kan kommunen, efter skriftlig orientering til grundejer, foretage bekæmpelsen. Manglende efterkommelse af påbud kan straffes med bøde. Bødestørrelsen forventes at svare til ejerens sparede udgifter til bekæmpelse, dog mindst 5.000 kr. ifølge NaturErhvervstyrelsens vejledning om bødeudmålingsprincipper.

Påbud vil kunne påklages til NaturErhvervstyrelsen af de berørte parter.

Metoder til bekæmpelse

Når der skal vælges en bekæmpelsesmetode, skal flere forhold vurderes. Det er nødvendigt først at få et overblik over, hvor stort et areal planten dækker, hvor tæt planterne står, og hvordan adgangsforholdene er til området.

Der findes to overordnede måder at bekæmpe kæmpebjørneklo på. Enten afbrydes energiproduktionen, hvilket typisk gøres ved slåning eller græsning, hvorved planten udpines og går ud efter gentagne behandlinger. Alternativt standses næringsstoftransporten mellem roden og de grønne dele, hvilket sker ved rodstikning. Her dør planten således allerede ved det første indgreb.

Hvilken metode, der er bedst at anvende, skønnes på stedet i hvert tilfælde, og på visse arealer vil en kombination af flere metoder være mest effektiv. For at få mest muligt ud af indsatsen bør bekæmpelsen startes tidligt i vækstsæsonen og fortsætte en årrække, indtil frøbanken er udtømt og rødderne er døde.

Manuelle og mekaniske metoder

Rodstikning/opgravning

Om foråret kan planterne graves op eller rodstikkes. Da opgravning kan være hårdt arbejde, kan dette med fordel erstattes af rodstikning. Rodstikning sker ved at overskære roden lige under vækstpunktet og helst med en spade med skrå æg. Det anbefales, at roden hugges over mindst 10 cm under jordoverfladen. De afskårne dele trækkes op af jorden og efterlades til udtørring. Dette er en effektiv bekæmpelsesmetode, men den er til gengæld også meget arbejdskrævende og økonomisk tung. Me-

toden anbefales derfor kun til arealer med mindre bestande på maks. 200 planter.

Slåning

Kæmpebjørneklo kan ikke tåle at blive slået og findes derfor ikke i græsplæner eller naturområder som afgræsses. Den jævnlige slåning eller græsning holder vegetationen lav og tæt, og derfor indvandrer kæmpebjørneklo ikke. Kæmpebjørneklo kan endvidere slås med le eller maskinelt, hvilket dog kræver en tilbagevendende indsats, da frø i jorden producerer nye planter i op mod en halv snes år. Planterne slås, når de er ca. en halv meter høje, og dette skal gentages igen samme år, idet rødderne kan sætte sideskud, der senere på året vil kunne producere frø. Når man har slået en plante nogle gange, forhindres opbygning af næring i plantens rødder, og planten "udsultes" for til sidst at dø.

Man kan også vente med slåningen, til planterne er lige ved at blomstre. Så har de brugt så meget energi på at vokse sig store, at de ofte vil dø, når de fældes. Problemet med denne metode er, at frøene kan ligge og eftermodne på den fældede plante. Skærme bør derfor indsamles og de-

strueres, og de fældede planter bør efter kort tid efterses for nye blomsterskærme.

Slåning bør under alle omstændigheder følges op med rodstikning eller endnu en slåning, indtil der ikke længere er bjørneklo på arealet.

Skærmafkapning

Hvis man vil forebygge frøspredning, gøres dette ved skærmafkapning. Dette forhindrer dog sjældent frøproduktion pga. plantens store evne til genvækst. Der hvor blomsterstanden er blevet fjernet, dannes der let en ny blomst med leve- og spiredygtige frø. Tidspunktet for afkapningen er afgørende for metodens succes. Den må hverken være for tidlig eller for sent i blomstringsperioden. Metoden er

således mest effektiv, når hovedskærmen begynder at blomstre. Skærmene skal efterfølgende samles ind og destrueres ved afbrænding.

Denne metode kan ikke anbefales på lige fod med slåning og bør kun anvendes i kombination med andre bekæmpelsesmetoder eller på arealet, hvor der tidligere i sæsonen ikke er foretaget bekæmpelse.

Afgræsning

Græsning er et effektivt bekæmpelsesmiddel mod kæmpebjørneklo og svarer i effekt til slåning. Dyrene fjerner de overjordiske plantedele, hvorved fotosyntesen hæmmes, og den næringslageret i roden tømmes. Det er mest effektivt og bedst for dyrene at sætte dem på græs så tidligt på året som muligt, inden planterne har vokset sig for store.

Får er meget glade for kæmpebjørneklo, og de gotlandske pelsfår, som ofte bruges til naturplejeprojekter, kan vælte store planter for at æde dem før noget andet. Heste og kvæg spiser også gerne kæmpebjørneklo, men de skal sættes til at græsse, inden planterne bliver alt for store. Græsningstrykket tilpasses arealet, plantetætheden og vækstsæsonen.

De fleste planter dør efter at have været udsat for græsning igennem en sæson.

Kemisk bekæmpelse

Den kemiske bekæmpelse er den billigste og mest effektive løsning til bekæmpelse af kæmpebjørneklo. Planten reagerer følsomt over for herbicider som glyphosat - det aktive stof i f.eks. Round Up. Ved anvendelse af pesticider bør man som udgangspunkt kun påføre pesticidet direkte på planterne enten ved pensling eller med håndholdt sprøjte. De øvrige planter får herved mulighed for at dække jorden, og det bliver van-

skeligere for kæmpebjørneklos frø at spire og for kimplanterne at etablere sig.

Bekæmpelse af kæmpebjørneklo med herbicider skal påbegyndes allerede, når planten er på kimbladsstadiet i marts/april måned og evt. med en genbehandling senere på vækstsæsonen. Den kemiske bekæmpelse kan med fordel anvendes i kombination med andre bekæmpelsesmetoder, såsom slåning.

Ved brug af kemisk bekæmpelse skal man være opmærksom på følgende:

- Vær opmærksom på afstandskrav til vandløb og søer - se etiketten på det anvendte sprøjtemiddel.
- Som udgangspunkt må der ikke anvendes pesticider på arealer beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3, Natura 2000 områder m.m. Dispensation kan søges hos Lemvig Kommune.
- På økologiske bedrifter og konventionelle arealer med tilsagn om miljøbetinget tilskud må der ikke bruges kemiske bekæmpelsesmidler.
- Hvis der foreligger en MVJ-aftale, vil det i nogle tilfælde ikke være tilladt at anvende sprøjtemidler. Dispensation kan søges hos NaturErhvervstyrelsen.
- Brugen af sprøjtemidler bør som hovedregel undgås i en afstand af 300 m fra drikkevandsboringer. Inden for en radius af 10 m omkring drikkevandsboringer, må der ikke anvendes sprøjtemidler.

Evaluering

Indsatsplanen er gældende for perioden 2017 til 2022. Det evalueres løbende, om den gældende indsatsplan har tilstrækkelig effekt på bekæmpelsen af kæmpebjørneklo.